

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 35.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepez) • Urejuje: L. Klauž
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čeč)

Ljubljana, 27. aprila 1939

Leto V — Številka 26

Volja slovenske mladine

Češka zasedena, Ukrajinci so ob svobodo, Slovakom se vedno bolj odmika pričakovana svoboda, Albanija zasedena, čete na mejah... z eno besedo: negotovost. Nihče ne ve, kje se bo plaz ustavil.

In med tem, ko ste lahko za kavarniški mizami slišali ugibanje: kaj se bo z nami zgodilo, včasih celo ugibanja, ki kažejo popolno nacionalno brezbriznost, je bila slovenska mladina tista, ki ni govorila: kaj se bo z nami zgodilo, ampak kaj bomo naredili. To ni bilo brezglavo razburjenje, ampak ljubezen do velike domovine in odločna volja braniti njeno neodvisnost.

Prav zato je treba na energičen način zavrniti poskuse nekaterih, ki so hoteli in še hočejo ta plemenita stremeljenja mladine porabiti kot strankarsko politični manevar in kot lestvico do oblasti.

Komu naj zaupamo?

Danes se moramo bolj kot kdaj prej zavedati, da smemo svojo usodo s polnim zaupanjem položiti v roke tistih, ki so to državo ustvarjali, ki so zanjo tudi trpeli, pa niso niti za trenutek nehali dvomiti v njeno ozdravitev in srečno bodočnost.

Jugoslovani smo doživeli že dosti kriz. Bili so časi, ko smo bili razdeljeni na drobce, izpostavljeni vsak drugim vplivom načrtne in dobro premišljene protislovanske propagande, ki je imela pred očmi. staro politično modrost: divide et impera! Nismo imeli niti dovolj inteligence, ki bi bila svojemu narodu kazala pot, narod sam jo je našel in gojil. Čim večji so bili udarci, tem čistejša, tem bolj izkristalizirana je stala pred množicami južnih Slovanov misel in hotenje po osvoboditvi in državni zvezi z bratsko krvjo. Ne turški, ne madžarski, ne germanski bič niso mogli našemu zdravemu čutečemu narodu upogniti hrbta. Ni klonil pod absolutizmom; poglejte vojaške grobove pod Golovcem in drugod po naši zemlji: še preki sod jim ni ostrašil srca, ni zaprl ust, krogle so bile zadnji odmev vročega hrepenenja in odločne volje po lastni pravici. Pokažite mi danes narode, ki bi nam bili epaki. Nismo imeli ne modernega orožja, ne lastnih polkov, sovražnik je bil sredi med nami, a branili smo se, branili, kot se ni še nihče.

Spomenik slovenski ženi

In sredi najhujše preizkušnje, v svetovni vihari, ko bi pričakovali, da bodo mase izgubile glavo, se vdale, prav takrat je zahteva po osvobojenju in lastni državi zapletela najmočnejše, najlepše! Slovenske žene in dekle-

ta so prižgale nov ogenj, 200.000 podpisov je nesmrtni dokaz narodne zavednosti slovenskih žena. Slovenski narod bo postavil spomenik neznanemu vojaku, postaviti pa bo moral tudi spomenik slovenski ženi.

Le strnjeni smo in bomo dosegli velike cilje

Kdo ve, kaj bi se bilo zgodilo z nami, če bi nas konec svetovne vojne zalotil nepripravljene, brez programa, brez jasnega hotenja. Nihče ne more danes vedeti, kaj bi bilo z nami, če ne bi ves narod stal kot strnjena vojska za svojim političnim voditeljem. Tako je prišel 29. oktober, dan slovenske svobode. Potem smo se pa prostovoljno združili s Srbi in Hrvati v skupno državo.

Minula je dvajsetletna doba, ki je Čehom prinesla protektorat, Ukrajince zopet spravila ob svobodo, Slovake postavila z dežja pod kap. Čustva Jugoslovanov so se v tej dobi menjavala, rezultat vsega notranje — in zunanjepolitičnega prerivanja pa je ta, da se danes Slovenci, Hrvati in Srbi zavedamo, da se morejo meje naše Jugoslavije samo razširiti. Prav to dejstvo dokazuje, da smo južni Slovani toliko politično zreli, da nas tudi skakanje nekaterih slovenskih politikov iz ekstrema v ekstrem, izrabljajoč pri tem trenutno čustveno razpoloženje človeškega srca, zbežganega včasih od najbolj nemoralnih laži in podtikanj, ni moglo izpodkupati. Tako neznačajno in neiskreno, na strankarske koristi usmerjeno delo res ne more prinesiti zaželenih trajnih uspehov, prinese pa lahko trajno škodo vsemu narodu.

Naša odločna beseda

Naj pride karkoli, naj širijo tuji agentje in domači oblastiželneži še tako gorostastne laži in skušajo s preizkušeni izzivalnimi metodami doseči svoje temne cilje, slovenska mladina se bo zavedala dvojnega:

1. Kakor je bila usoda Slovencev leta 1918 v rokah enega moža, kateremu so vsi, tudi kulturni in politični nasprotniki, obljubili zvestobo, tako je to potrebno v današnjih razburkanih časih. Zdi se pa, da še nismo doživeli resnosti časa, v katerem živimo mi in naša domovina, saj je nekaterim želja po oblasti še vedno višje dobro kot bodočnost naroda in s krvjo priborjena svoboda v lastni državi. Ko se govori o splošni narodni koncentraciji, poudarjamo, da pomeni narodna koncentracija, da zaupamo usodo naroda in države možem, ki so podobne in še hujše preizkušnje že prestali, obsojamo pa ravnanje političnih prislednikov.

2. Slovenska mladina z vsem zaupanjem polaga usodo naroda in države v narodno in državno vodstvo. To je z d a j e d i n o možna koncentracija! Druga pa bo, če bi bilo kdaj treba, v strelskih jarkih. Slovenska mladina bo tista, ki se ne bo bala žrtev, ampak bo pogumno in brez oklevanja sledila zgledom očetov.

Sicer pa vemo eno: Naša država je močna; naša armada je odlična; naša zemlja je slovenska; naš narod je k r š č a n s k i, naš kruh, ki ga nam daje naša gruda, je bel in obilen, naše življenje je dostojanstveno, ker je pri nas res s v o b o d a: d o m i m a m o in tujec ga ne bo imel.

Slovanstvo, Masaryk, krščanstvo

»Neokusno, škodljivo delo«, »nepoznavanje zgodov. dejstev«, »zlobne in škodljive tendence«, »izredna brezvestnost in drznost«, »zalepljenost in ozkosrčnost«, take in podobne očitke bruha iz sebe na naš naslov »Naša misel«, omladinski, kulturnopolitični list, zdaj ob dobi, ko se naj ustvarja neko »duhovno premirje« v akademskih vrstah! Kaj je vzrok temu bruhanju? Drznili smo se osvetliti nekaj potez Masarykove in češke politike, ki niso bile najbolj posrečene za slovanstvo.

Toda za slovanstvo je brez primere bolj koristno, spoznavati zgodovinske napake in jih popraviti, kot slepo častiti spačene idole. Razglejmo se nekoliko širše.

Slovani

Rusi so skozi stoletja vzdrževali lažnjivo tezo, da so Ukrajinci Rusi in so jim na vseh področjih uničevali narodnostne tradicije! Največji ukrajinski pesnik Taras Ševčenko je priča tega slovenskega kulturnega zločina. Zdi se, da Velerusi vzdržujejo to fikcijo pod carji in pod boljševiki, doma in v izgnanstvu.

To je črv, ki gloda notranje korenine ruske državnosti. Isti Rusi so tlačili Poljake do skrajnosti.

2. Poljaki dušijo ukrajinski narod in mu ne dajo ne univerze, ne srednjih, ne ljudskih šol! To je rana poljske države.

3. Čehi so imeli 20 let časa graditi res slovensko državo in se sporazumeti s Slovaki, sodelovati s Poljaki! Kdo bi ne bil želel, da bi od Prage do Gdanskega bila ena sama miselnost in obramba! A doživeli smo popolno katastrofo na tem področju. Čehi so vzeli Poljakom Tešin in zavladało je sovraštvo. Lani je bil svet priča tragičnega prizora, ko je voditelj Slovkov Hlinka pred množico 100.000 Slovkov slovesno vprašal slovaške zastopnike iz Amerike, če je Masaryk podpisal Pittsbursko pogodbo s Slovaki. Storil je to, ker so Čehi podpis zanikali. Ameriški Slovaki so to slovesno potrdili in pogodbo spet odnesli v Ameriko, ker niso zaupali Čehom.

4. Rusi so podpisali Londonski pakt leta 1915 proti Hrvatom in Slovincem, da bi ne

Današnja številka vsebuje:

Mit XX. stoletja

Dr. Kramer in akademski narodni blok

Slovanstvo, Masaryk, krščanstvo

Mednarodni značaj SDZ

JNS in enotnost slovenske akademske mladine

prišlo preveč katoliških Slovanov v Jugoslavijo, kakor so to povedali Srbom.

5. Že 20 let ne pridemo z brati Hrvati nikamor in vsi nad vse željno pričakujemo uro, da bomo enkrat že rekli: jugo slovenski narodi so se sporazumeli.

Kdo ne vidi, da sosedi Slovanov lahko žanjejo ob naši medsebojni nestrpnosti in nedemokracičnem nadvladanju enega nad drugim?

Kako n. pr. zveni Poljakom in Rusom dunajski radio, v katerem Ukrajinec našteva grehe nasilja slovanskim državam.

Masaryk kot mislec

Masaryk se je kot znanstvenik in verskofilozofski ideolog dolgo vrsto let udeleževal, saj je v glavnem šele l. 1907 stopil v politično življenje; prej je to storil le enkrat mimogrede. Kot ideolog je silno vplival na mladino in žal ne povsem dobro.

Bil je predstavnik onega demokratičnega prosvetljenstva, kakor se je izoblikovalo v duhu francoske revolucije. Istovetil je demokracijo z znanostjo, zasovraženo aristokracijo pa z vero. Širil je verski indiferentizem, se boril proti pozitivni religiji, proti cerkvi, verski šoli in zagovarjal ločitev cerkve od države. Čeprav je odklanjal marksizem, se vendar ni mogel otresti njegovega materialističnega pojmovanja o razvoju zgodovine.

Iz predavanja prof. T. G. Masaryka, ki jih je izdala zveza svobodomislecev v Chicagu (prim. Masarykova čitanka, priredil J. Orožen, 1930) povzemamo nekaj značilnih misli:

»Katoliška cerkev ima svoj izvor v grško-rimski mitologiji ter v rimski in židovski cerkveni in državni organizaciji. Jezus ni ustanovil cerkve, cerkev se je razvila iz poganskih elementov.

Razodetja, kakor ga cerkev razume, Masaryk ne priznava. Katolicizem je utrdil duhovno odvisnost, duhovno suženjstvo. — Duhovnik, škof, papež, je verski aristokrat, laik je njegov verski suženj.

Z reformacijo — pri nas Husovo — se je cerkveni aristokratizem zrušil (govori Masaryk).

Cerkvena vera je z eno besedo, ker je razodeta, verski aristokratizem, in s tem je rečeno vse.

Znanost in filozofija ne priznata razodetja. Razodeta vera je za nas nemogoča. Opustiti razodeto vero je velik korak. Znanost in filozofija učita, da ni razodetja, da ni čudežev.

Ni razodetja, ni posredovalca med bogom in ljudmi, ni nam treba duhovnikov in njih hierarhične cerkve.

Danes se noben misleč človek cerkvi ne pokorava. Toda država še ni dosti očiščena cerkve. V Franciji se delajo poskusi in na Češkem začenjamo govoriti o tem. Mi hočemo necerkveno vero, nerazodeto vero.

To naj zadostuje. Katoliški Slovani se za te Masarykove ideje ne morejo ogrevati in morajo Masaryka v tem pogledu odločno odklanjati. V tem pogledu je Masaryk na slovansko inteligenco slabo vplival.

Prave veličine Masaryku nikdo noče jemati!

Njegova veličina izvira iz njegove brezprimerne ljubezni do lastnega naroda. Dal je svojemu narodu novo poslanstvo in kot glavar države se je zares povzpela na višino evropskega državnika, v kolikor je odnehal od svojega prejšnjega ozkosrčnega filozofskega, protiverskega stališča. Res je, da je v državniški širokosrčnosti dal Nemcem možnost svobodnega razmaha v državi, kar so Nemci sami priznavali, prav tako je res, da je gledal kot državni glavar bolj simpatično na kulturne vrednote katolicizma in pustil svobodo nje-

govemu razmahu. Kulturnega boja s Cerkvijo ni hotel izzvati. Zaradi velike Masarykove državniške modrosti je bilo možno, da so Nemci in katoliški Čehi z vlado sodelovali. Masaryk je imel izredno velik ugled kot državnik in politik, kot prej še noben češki politik. V češki državi sami je bil vsemogočen. Uganka pa je, da Masaryk ni znal voditi prave slovanske politike. S Poljaki in Slovaki se ni znal sporazumeti: pustil je te odprte rane na češkem državnem telesu, ko se je poslovil od sveta. Češki narod je zadela katastrofa in vso njeno težo občutimo. Verujemo pa v neko nadnaravno sankcijo, ki vodi usodo narodov in če bodo slovanski državniki res gradili države na neminljivih moralnih temeljih božjih zapovedi, ne pa na blodnih naukih lažidemokracije francoske revolucije, če bodo res krščanske države gradili, jih nobena sila, niti sosedni imperializem, niti avtoritarni režimi, niti komunizem niti karkoli na svetu ne bo moglo zrušiti.

Mi imamo globoko vero v državo in narod sv. Vavclava, ne pa v Husa, verujemo tudi v njeno veliko bodočnost. Nadnaravna sankcija se bo brezdvomno uveljavila tudi pri sosedih Češke, spoznati bodo morali, da je nad njimi višja sila.

Za nas Slovane, je pa predvsem važno, da mi zase to spoznamo in tudi med seboj uredimo odnose po neminljivih načelih pravice, enakosti in medsebojnega priznavanja, ne pa po blodnjah materializma, moči, nasilja in nadvladovanja.

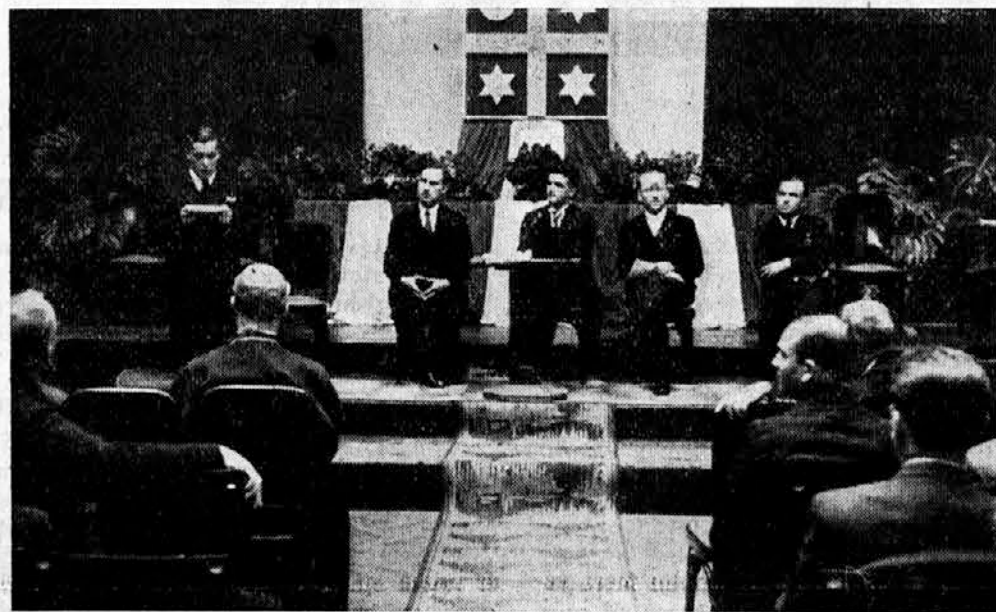
Pri delu in udejstvovanju »Pax Romane« zavzema že več let vidno mesto naša »Slovenska dijaška zveza«. V letih nam sovražnega režima so jo pogrešali številni prijatelji vseh narodnosti. Nasilje, ki je po krivici odtrgalo katoliško slovensko dijaštvo od mednarodnega sodelovanja, je bilo meštetokrat obsojeno. Ko se je naša delegacija spet pojavila na kongresu, jo je mednarodni forum z navdušenjem sprejel. Od takrat stoji SDZ v prvih vrstah P. R. Dokaz temu je, da je bil lani predsednik Pax Romane Slovenec dr. Vraber, da je letos njen prvi podpredsednik ing. Tepež, predsednik naše zveze in da je bila poverjena organizacija in izvedba lanskega kongresa PR Slovenski dijaški zvezi. To je bilo najvišje zaupanje, ki ga more PR komu izkazati. Slovenci so dobili na tem kongresu stotine prijateljev iz vsega sveta, Jugoslavija je dosegla v mednarodnih očeh velik ugled. O tem spet pričajo številne brošure, ki jih narodi izdajajo o tem kongresu, pričajo številni članki po časnikih širom sveta in še brezštevilna pisma, ki jih

hovnih voditeljev iz različnih dežel; tako nam je dana prilika, da se medsebojno spoznavamo, spoštujemo in živimo skupaj v dobrodejnem ozračju Kristusove ljubezni.

Pax Romana nudi katoliškim dijakom resničen in iskren stik s kulturami drugih dežel. Mi vsi vemo, da se more človeštvo le toliko razvijati v pravi kulturi, kolikor so posamezni narodi dosegli višek svojega razvoja in v kolikor so spoznali poslanstvo, ki ga jim je Bog dal.

Ker je krščanska kultura resnična vez in gotovo dopolnitev vsake nacionalne kulture, je važno, da se izoblikuje elita, ki bo hotela uresničiti polno krščansko kulturo.

Zaradi koristi svoje dežele in vse katoliške Cerkve moramo biti katoliški izobraženci temeljito poučeni o mednarodni važnosti mnogih sedanjih problemov. Današnje filozofske in politične struje imajo velik odmev tudi izven narodnih meja (n. pr. komunizem). Obramba naših dobrin samo na državnem ali narodnem področju ostaja često brez uspeha, ker mo-

Predsednik SDZ ing. A. Tepež pozdravlja goste

Jože Peterlin, zv. ref. za zun. zadeve:

Mednarodni značaj Slovenske dijaške zveze

Širom Evrope, Amerike, Azije in Afrike delujejo številne organizacije katoliškega dijaštva, ki se združujejo v narodnih zvezah. Dolgo so bila vsa ta narodna gibanja brez vsake medsebojne zveze in vendar so delovala vsa po istih načelih in reševala enaka vprašanja.

ta 1935: »Novi človek v novem času«, l. 1936: »Tisk, kino, radio«, l. 1937: »Brezposelnost mladih izobražencev«, l. 1938 v Sloveniji: »Akademik in komunizem«. Letos pa bo kongres v Ameriki in bo razpravljaval o odnosu kat. študenta do katoliške akcije.

Ostalo delo Pax Romane se vrši v sekreta-

dobiva SDZ in njeni člani in ki so vsa izraz trdne povezanosti in prijateljstva, sklenjenega na študijskih dneh v Rogaški Slatini in na kongresu na Bledu.

Se ožjo zvezo in sodelovanje ima SDZ s slovanskimi narodi s tem, da je članica Slavie catholice. Tudi ta slovanska centrala ima svoje kongrese in v njenem okviru se vrše zamenjave akademikov in akademičark med slovanskimi državami. Dosti kulturnih slovanskih stikov, posebno kar se tiče literature, so navezali prav zamenjanci SDZ. Če danes preživlja slovanstvo tako težke udarce in ponižanje, je zame jasno, da ga je doletelo to v veliki meri zato, ker se je duhu Krista-Boga, na katerem tudi Slavia catholica sloni, oddaljilo. Verujem pa tudi, da bo moglo le tako, če se bo spet tega duha oklenilo, vztrajati in ponižanja prenesti in da bo v tem znamenju prišla za Velikim petkom tudi Velika nedelja.

Slovenska dijaška zveza je torej trdno povezana z mednarodnimi dijaškimi zvezami. Nismo osamljeni; naše delo živi, se zrcali in odraža v mednarodnem delovanju katoliškega dijaštva. Vsi ustvarjamo veliko družino v skupni hiši, ki je Pax Romana.

Mladi izobraženci so gotovo močno navezani na svojo narodno bit, vendar se zavedamo, da moramo vsi služiti miru božjemu. Ne prirejam po vzgledu drugih organizacij velikopoteznih razprav o vprašanju miru, ampak skušamo rajši doseči s svojimi tovariši pametno in stvarno sodelovanje na toriščih, ki so nam dosegljiva.

Pax Romana obsega bistvene prvine mednarodnega sodelovanja v pravem pomenu besede. Delavnost v tej smeri je bila vedno v delovnem programu in postaja iz dneva v dan vedno bolj živa resničnost. Na redne letne kongrese in na študijske dni prihaja na stotine mladih katoliških študentov, profesorjev, du-

ramo mednarodno nevarnost pobijati z mednarodno organizacijo. In na mednarodnem področju je mogoče doseči kak uspeh le s smotrnim in vztrajnim delom.

Pax Romana — rimski mir! Danes, ko je toliko sovraštva in krivic, ko je v srcu razklanost in obup, ko se obeta krvavo klanje, danes se še posebno oklenimo miru, ki izhaja iz središča krščanstva — miru ljubezni in pravičnosti, kot ga svet ne more dati. Preporod sveta po Kristusovem evangeliju — to je ideja Pax Romane, v tem je mednarodni pomen Slovenske dijaške zveze.

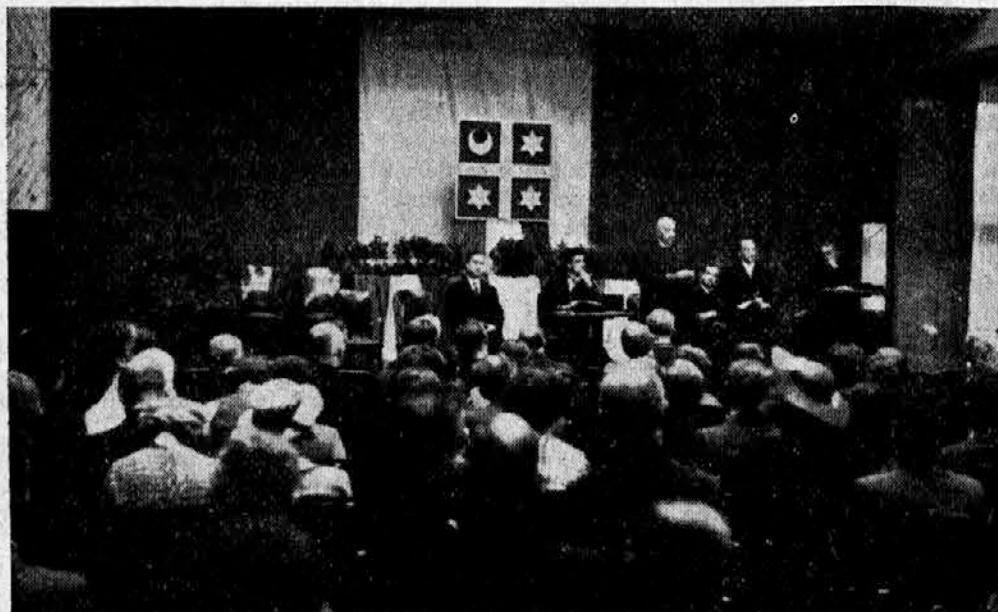
Božja delavnica

9. Ugovori zoper smotrnost

(Nadaljevanje.)

Pomanjkljivosti in škodljivosti, ki jih včasih srečujemo v naravi in ki jih nasprotniki teleologije tako radi navajajo kot ugovor proti smotrnosti, so često samo enostranska ali celo samo navidezna izguba, kajti po drugi strani so lahko koristne in za celoto pomenijo pridobitev, ne škodo.

Na severnem in južnem tečaju so velikanske neobljudene pokrajine zaradi mraza in teme, ki traja pol leta, dočim so druge pokrajine že pregosto našeljene. Toda če ne bi bilo mrzlih tečajev, potem bi bile še večje površine nedostopne naselitvi zaradi suše, kajti toplotna neenakost zemeljskih pasov povzroča stalne vetrove, ki raznašajo vodne pare iz morja preko vseh dežel. In ravno tako bi bilo še več zemeljske površine neobljudene, če bi bila izhlapevajoča površina morij manjša. — Dež pada seveda tudi v morje in na gole skale, kjer nič ne hasne, toda prav zaradi njegove splošnosti je poskrbljeno zato, da pade gotovo tudi tja, kjer je koristen in potreben.

Pax Romana na Bledu: Takratni notranji minister dr. Anton Korošec pozdravlja kongres

vez in bratstvo med vsemi številnimi narodnimi zvezami je ustvarila mednarodna katoliška organizacija Pax Romana. Vprašanja, ki so zanimala študente vsake narodnosti, so se začela razglabljati na vsakoletnih kongresih in študijskih dnevih Pax Romane, posebno od l. 1933 dalje. Na kongresu v Luxemburgu je to leto P. R. študirala socialno udejstvovanje katoliškega akademika. Povrsti: jurist, inženir, medicinec, profesor so govorili svojim tovarišem, da ima vsak poklic svojo socialno vlogo. Sledile so razprave na kongresih le-

riatu, ki ima svoj sedež v Fribourgu v Švici. Vodi ga kot zastopnik častnega predsednika in poverjenika sv. stolice, škofa lausannskega in fribourškega, msgra Bessona, abbé Jos. Gremaud, s katerim je ime Pax Romane nerazdružno povezano. Njemu ob strani je nemški absolvirani pravnik Rudi Salat, ki vodi administrativne posle. V tem okviru delujejo številne po strokah razdeljene komisije: za literaturo, medicino itd. in še komisija za misijone, za cerkveno edinost, za študentke, za izmenjavo itd.

Cesto dežuje preveč ali premalo, vendar na splošno rastline in živali zahtevajo večni krogotok vode in prenašajo tudi večje klimatične izpremembe. — Slana sicer uniči na posameznih krajih setev, toda prav tako pokonča tudi številne škodljive žuželke. — Vihar pomeče slabše cvetove na tla, toda boljši in odpornejši uspevajo potem tem bolje. — Neštevila semena in jajčeca poginejo, ne da bi dosegla svoj namen, toda mnoga, živa bitja se morejo le z izredno plodovitostjo zavarovati pred poginom. Vse tisto, kar je na videz odveč, pogine in daje najboljšo prst (humus) za novo življenje. Ravno preštevila žitna zrnca, ki jih je žitna bilka rodila v preobilju, nam dajejo vsakdanji kruh.

Pri vseh teh razglabljanjih ne smemo nikoli pozabiti, da imajo pojmi slabega, škodljivega in nadležnega značaj relativnosti. Razni strupi so že mnogim ljudem povzročili smrt, mnogim pa so tudi že podelili zdravje. — Vse resnične in navidezno nesmotrnosti v naravi ne morejo izpodrinuti prebogate polnosti smotrnosti in ne oslabilo njihove veljave. Vse nesmotrno in negativno ostaja vedno v manjšini, zadeva le eno stran ali smer kake stvari ali kakega pojma in ne more zmanjšati večstranskega pozitivnega delovanja prirodnih stvari in ogrožati ali omajati nadvlade normalnega v naravi.

Živali žro druga drugo, večina jih celo konča nasilne smrti. Nižja bitja vzdržujejo višja. Mnoge živali niso nič drugega ko lahko prebavljiva hrana in se le mimogrede veše ob mizi življenje. Smoter narave ni, da osreči poedina živa bitja, marveč da vzdržuje, razširja in dviga krogotok življenja in da v njem manjvredno služi višjemu, nadrejenejmu. — Čemu ves nadležen mrčes in vsa škodljiva golazen? Služi za hrano ribam, pticam in mnogim drugim živalim, ki nudijo večjo korist in imajo v zakonitosti narave višji namen. — Kaj pa bolečine in smrtni boj živali? Ne smemo jih meriti s človeškim merilom. Žival se vsak trenutek v polni meri veseli svojega življenja, na bodočnost ne misli

in ne ve, kaj jo čaka. Nasilna smrt zanjo ni nasilje, ker ne ve, kaj ima in kaj izgubi. Za mnoge bi bila morda naravna smrt zaradi oslabelosti in izhiranosti hujša in večje nasilje.

Tudi pri človeku kot delu narave služijo resnično in navidezno zlo in vsakovrstna pomanjkanja v to, da vzdramijo njegove telesne in duševne sile in jih razvijejo višje. Toda ravno bolečine imajo globoko smotrnost. Svara človeka, da se izogiblje škodljivemu, uče ga previdnosti, silijo ga, da si išče zdravil. Na raku umre zato toliko ljudi, ker se bolečine pojavijo prepozno. Če bi ne bilo bolečin, bi bil morda človeški rod že izumrl. Zanimarjali bi svoje telo in zdravje, bili bi brezobzirni do sočloveka, brez sočustvovanja in ker bi sami ne poznali strahu pred bolečino in groze pred smrtjo, bi naraščala zločina in umori bi se množili v nedoglednost. Bolečina je tako rekoč zaščitno sredstvo življenja.

Seveda človeku nikoli ne bo manjkalo želja. Zeleti se da marsikaj, toda večkrat so naše želje podobne želji, da bi sonce sijalo ponoči, ker je podnevi itak svetlo. Izboljšanje kake poedine stvari bi zahtevalo istočasno izboljšanje mnogih ali celo vseh drugih stvari, da ne bi bila splošna harmonija porušena. Vsako enostransko izboljšanje bi pomenilo na drugi strani poslabšanje. Narava mora imeti splošne zakone, ne pa za vsako našo željo poseben zakon! — Ali naj bi bil bacil kolere (*Vibrio cholerae*) tako ustvarjen, da bi napadal samo bedake in zločince, modrecem in poštenjakom pa prizanašal? — Skupna bolečina, ki so ji vsi ljudje brez izjeme podvrženi, bolj poplemenuje človeka nego sleherna sreča. V nesreči se naveže srce na srce, se vzbuja sočustvovanje in raste prava ljubezen. Če bi imel svet samo ta namen, da bi bil človeku kraj zabave, veselja in sreče, bi bil v mnogokaterem oziru nesmotrno urejen. Če človek čuti in razume globlji smisel vsega nepopolnega in zlega na svetu, mu šele v duši vstaja spoznanje njegove čudežne urejenosti in smotrnosti.

utemeljili svoje zadržanje z bojznijo pred političnim zlorabljanjem, kot poroča »Naša misel«. Po vsem tem, kar smo brali v pozivu katoliški akademski mladini v zadnji »Naši misli«, se nam zdi ta bojazen več kot potrjena. Zato zagotavljamo »Našo misel«, da njeno brenkanje o »višjih skupnih idealih« in »izrazih resničnega razpoloženja slovenskega ljudstva« predobro poznamo. Svoje opomine naj naslovi na samozvano vodstvo tkzv. Narodnega bloka. Pred veliko nočjo se je spozumno sestavil odbor akademikov, a po veliki noči se je začudenim akademikom predstavil g. Iskra Vekoslav, moč s 32 semestr in brez izpitov, kot »vodja« s silno pompoznim načrtom! — Unitarističnim liberalnim akademikom, ki dajejo na razpolago

„Mit XX. stoletja“

Znana knjiga nemškega rasističnega ideologa Alfreda Rosenberga: Mit XX. stoletja je ta mesec doživela svojo 38. izdajo, kar dokazuje, da ljudje radi čitajo to obširno 700 strani obsegajoče delo. Brez dvoma je treba vplivu te knjige pripisovati marsikatero akcijo v tretjem Reichu, ki se upira našemu čutenju. Zato je potrebno, da se ob tem delu nekoliko ustavimo.

S katoliškega in v isti vrsti z znanstvenega stališča je treba delo absolutno odkloniti:

1. Prvič obstoji delo na znanstveno nemožni tezi, da se deli vse človeštvo na dve rasi (Zweirassendogma): v dobro in slabo. K dobri rasi spadajo nordijci. Vse druge rase pa so slabe. Nordijska rasa ima vse dobre lastnosti. Nordijska rasa je izključna nositeljica kulture in vsega napredka. Druga, slaba rasa ima samo slabe lastnosti, in ni zmožna drugega kot, da ruši, razbija, je brez vsake kulture in ne more ničesar ustvarjati.

2. Delo je treba odkloniti tudi zato, ker predstavlja nastanek in bistvo krščanstva v smislu, ki za nas ni sprejemljiv. Kajti Rosenberg riše v tej knjigi krščanstvo kot sintezo vseh verstev slabe rase, ki jih je rimska cerkev na vzhodu prevzela in nato ponesla na zapad. Teza je tako nevzdržljiva, da z njo niti ne kaže polemizirati. In na tej izmišljeni osnovi gradi Rosenberg ugotovitve, da je vse, kar katoliška cerkev uči slabo. Ni cerkvene ustanove, ki je ne bi Rosenberg na najbolj nesramen, obenem poudarjamo: na najbolj diletanški način napadel. Tako je predmet njegovih napadov: papeštvo, škofje, redovi, verniki, odrešenje itd. Da Cerkev ni izginila s površja zemlje je pripisovati predvsem nemški rasi in predvsem nemškemu cesarjem, ki so jo večkrat potegnili iz blata in močvirja, tako razglablja A. Rosenberg.

Tem osnovnim zmotam sledi cela vrsta posameznih zablod in potvorb, tudi z zgodovinskega vidika. Nočemo piscu pripisovati vse

cele stolpce »Naše misli« jenesarskim politikom, da ti vanje odlagajo in neodgovorni mladini naprtujejo to, kar bi pošteni in iskreni ljudje drugje odklanjali, odrekamo legitimacijo, da bi pod firmo enotnega akademskega narodnega bloka — četudi v družbi z levičarji — govorili v imenu slovenske akademске mladine.

S ponosom in samozavestjo izjavljamo, da nas je ta ponesrečen poskus igračkanka z našimi največjimi svetinjami v teh resnih časih še bolj utrdil v ljubezni do resnične, neizkvarjene slovenske narodne skupnosti, do močne, nedeljive Jugoslavije in v zvestobi ter zaupanju tistim, ki nesebično vodijo našo narodno in državno usodo v težkih mednarodnih zapletljajih po poti varnosti in miru!

krivde. Nekritičnost korenini že v tem, da je ponekod vzel kot vire zgodovinske potvorbe.

Tem obsodbam krščanstva sledi zahteva po novi religiji 20. stoletja. Ta nova vera je vera v misterij nordijske krvi, ki naj nadomesti stare zakramente. Bog nove religije je narod. Osnovo nove etike tvori nacionalna čast. Osnovni aksiom novega prava se glasi: pravo je to, kar arijski možje občutijo kot pravilo. Verovanje je po Rosenbergovi razlagi notranje priznanje vrednosti nordijske rase. Na podlagi teh nazorov se gradi nova »nemška narodna cerkev«. Izobčen je iz nemške narodne cerkve oni, ki bi priznaval kot vrhovno vrednoto nekaj, kar ni lastno in bistveno nemški krvi in nemškemu duhu. Kazen izobčenja obstoji v tem, da ne sme noben Nemec na zemski obli z njim osebno, pa tudi ne poslovno občevati. Rosenberg pa bo ustanovil tudi novo nemško redovništvo, ki ga bodo tvorili vsi možje, ki bodo v smislu mita 20. stletja ustvarjali novo nemško narodno cerkev. V priznanje naj bi »redovniški svet« imel izključno pravico do volitve državnega poglavarja. — O religiozni vrednosti mita 20. stoletja si bo na podlagi navedenih točk pač vsak sam kaj lahko ustvaril primerno mnenje.

Nemci sami mit 20. stoletja odklanjajo. To iz dvojnega razloga. Prvič slutijo, da se bo političnim bojem pridružil še verski boj, ki bo brez dvoma posegel globlje v dušo in bo imel zato za nemški narod globlje in usodnejše posledice. Drugače priznavajo sami, da taki nazori rušijo mirno sožitje z ostalimi narodi, saj je celo šef prijateljsko razpoložene italijanske vlade zelo ostro odklonil v tej knjigi navedene hipoteze in na njih grajene zaključke. Kljub vsemu temu moramo poudariti, da so Rosenbergove ideje pri masah nemškega delavstva, ki zaradi demagoške strankarske vzgoje lažje dojema in sprejema z instinktom kot z razumom, zadele na veliko manjši odpor kot pri inteligenci, ki je v večini ostala to, kar je bila.

Iskrena beseda „Naši misli“

Zadnja »Naša misel« je prinesla nelep napad na Stražo v viharju, ker je ta v 5 vrstah podala svojim čitateljem nekaj objektivnih informacij o Slovaški in njenem predsedniku dr. Tisu. Ne da bi se hotel mešati v tukajšnja nesoglasja, smatram za svojo dolžnost, napisati nekaj opomb k temu napadu.

Ta neosnovani napad priča o popolni neinformiranosti glede političnih razmer v bivši Češkoslovaški. Naučene šlagerke fraze o izdajstvu dr. Tise niso dokaz resnega razuma, ki svoje trditve podpira z dejstvi, temveč so dokaz sovraštva in strankarskih predsodkov. Tako govorjenje o predstavnikih slovanskega naroda je netaktnost in neokusnost. Gledati na zadnje dogodke v ČSR pod zornim kotom zadnjih treh dni pred katastrofo, je politična navinost in pomanjkanje smisla za kontinuiteto. Usode ČSR niso vodili Slovaki, ker so morali biti v 20 letih njega obstoja v opoziciji in se boriti za najosnovnejšo narodno pravico: pri-

znanje njihove narodne samobitnosti. Usodo države so vodili Čehi in oni so nosili vsodgovornost. Zadnji dogodki so bili posledica 20. let, ki je nihče ni mogel zabraniti.

»Naša misel« prinaša tudi zemljevid z napisom: Pohod Slovanstva. To naj bi bil simbol in cilj. Tega pa ne bomo dosegli nikdar, če bomo govorili o učenih socialističnih doktrinah in ne bomo videli v slovanstvu mogočnega bratstva narodov, sorodnih jezikov in skupne krvi. Zaradi političnih nazorov ne sme biti nikdar brat bratu volk, ker ju spaja kri, ki naj ju družijo v borbi proti skupnemu neprijatelju. Slovaška akademska mladina je zato hvaležna ljudem okrog »Straže v viharju«, ki niso zgubili slovanskih ozirov, čeprav so tudi med nami nazorske razlike, in so ohranili dragoceno objektivnost, ki jo je tisti, ki nima resničnega slovanskega čustva, že davno izgubil.

Václav Melichar, Bratislava.

Enotnost

JNS in enotnost slovenske akademske mladine

Unitaristično usmerjeni liberalni akademiki izdajajo kulturnopolitični štirinajstnevnik »Naša misel«. Zadnja številka tega lista je naslovljena na katoliško visokošolsko mladino poziv, naj zaradi tega, ker sta zastopnika »Doma in sveta« in »Časa« preklicala svoj pristanek na neki proglas, ki so ga nameravale izdati vse slovenske revije, »vpliva na svoje očete in jim odpre oči, da bodo sprevideli čas, v katerem živimo«. »Naša misel« poroča, da sta zastopnika »Doma in sveta« in »Časa« izjavila, »da se taki izrazi naše enotnosti lahko zlorablja v politične svrhe. Merila sta na govor enega gospodov senatorjev, ki je v senatu z vsem spoštovanjem govoril o sklepu visokošolcev in ga postavil za zgled, ki bi mu morala slediti tudi naša notranja politika. To naj bi bilo zlorabljanje? Ali ni mar imelo dejanje mladine ta končni namen?« (Podčrtano podčrtali mi — op. ur.)

„Naša misel“ ruši enotnost akademske mladine

Katoliški akademiki moramo izjaviti, da v duhu zadnjega proglasa akademikov ne moremo vplivati na naše očete, »naj sprevidijo čas, v katerem živimo«. To pa iz dveh razlogov: prvič, ker vemo, da vsaj tako dobro poznajo sedanji čas kot pisec omenjenega poziva v »Naši misli«, in drugič zato, ker smo pristali na akademski narodni blok le pod pogojem, da bo strogo nepolitičen in nadstrankarski, dočim diha iz omenjenega poziva izrazit strankarsko politični duh.

Ko smo ustanavljali akademski blok, nismo imeli kakršnega koli namena vplivati na našo notranjo politiko, ker smo si postavili le narodnoobrambne nepolitične cilje in omejili delovanje enotnega akademskega narodnega bloka zgolj na univerzo. To našeskupnodejanje je imelo namen, dokazati našo neomajno narodno in državno zavest in dati s tem dejanjem zagotovilo odgovornim vrhovnim voditeljem naše države in naše obrambe, da imajo pri obrambi neodvisnosti naše državne skupnosti za sabo neomejeno zaupanje vse akademske mladine. Pri tem se seveda niti za trohico nismo odrekli svoji dosedanji svetovnonazorski usmeritvi, ki ne pozna kompromisov.

Zelo pa smo se morali začuditi, ko smo brali zadnjo »Našo misel«, ki očitno tolmači osnovanje enotnega akademskega narodnega bloka tako, da je njegov končni namen vplivati na našo notranjo politiko. Z obžalovanjem moramo ugotoviti, da tako samovoljno spremenjeno pojmovanje nalog in ciljev akademskega bloka pomeni smrtni udarec naši tako idealno zasnovani akademski skupnosti.

Proč s strankarskim rovarjenjem!

Pa še nekaj moramo ob tej priliki poudariti. Zastopniki »Doma in sveta« in »Časa« so

Dr. Kramer in akademski narodni blok

Ko na drugem mestu poročamo, kako skušajo liberalni akademiki na vse mogoče načine pomagati svoji politični stranki, da bi iz sedanjega svetovnega položaja čim več iztisnila v svojo korist, se nam nehote porodi drugo vprašanje: Katerim možem naj zaupamo vodstvo naše narodne in državne obrambe. Ali tistim, ki mislijo, da morajo biti vedno in za vsako ceno v vladi — onim, ki gredo tudi v pregnanstvo, če je treba iti z narodom.

O gospodu senatorju dr. Kramerju, ki je v senatu »z vsem spoštovanjem govoril o sklepu visokošolcev in ga postavil za vzgled, ki bi mu morala slediti tudi naša notranja politika«, piše n. pr. zadnja »Slovenija« takole: »Dr. Kramer je bil ob prevratu menda s svojimi somišljeniki vred republikanec, a že nekaj tednov nato najhujši monarhistični centralist. Prepleskal je staro reakcionarno slovensko liberalno barko s kričavo demokratično barvo, a pozimi leta 1924/25 je bil med voditelji znamenitega PP batinaškega absolutiz-

ma. Potem ko je bil s starim Pašičem vred izvažen, se je postavil čez noč pod Radičevo okrilje in po njegovem umoru podpisal znano ostro zagrebško izjavo, ki je oznanjala nekak prelom z Belgradom. Toda želja po oblasti ga je kmalu začela zopet gnati iz federalističnega tabora in že l. 1931. je pristal v Živkovičevem taboru in postal eden izmed nosilcev njegovega najreakcionarnejšega centralizma in absolutizma, ki je med drugim zaprl in obsodil v ječo tudi dr. Mačka. Menda ni še poteklo niti črnilo tistih neštetihi »Jutrovih« člankov, ki so sploh zanikovali obstoj slovenskega in hrvaškega naroda in klicali vislice in žandarje na vse »protidržavne elemente z dr. Mačkom na čelu«. Dogodki v jeseni l. 1934. so mu izvili spet oblast iz rok. Nekaj časa je ob strani prežal, kdaj mu bo vnovič dano prisesti, a ko le ni mogel do oblasti, se je lansko jesen vnovič prikazal najprej pred dr. Mačkovimi vrati, nato pa celo na njegovi kandidatni listi.«

Papež Pij XII. v luči sodobnosti

Kadar koli je izbran nov papež, zajame ves katoliški svet val navdušenja in veselja — piše p. Yves de la Brière v francoski reviji E t u d e s. — Na splošno pa večina vernikov le slabo pozna osebnost novo izvoljenega papeža, a vsak ve, da je papež, naslednik sv. Petra v njegovem prvenstvu, namestnik Jezusa Kristusa. Ta zavest je tudi vzrok splošnega veselja in zaupanja. Vendar je tokrat bila izvolitev Pija XII. pozdravljena z edinstvenim navdušenjem, saj je bila osebnost kardinala Pacellija povsod priljubljena in znana, znane pa so bile tudi njegove številne zasluge za Cerkev. V mnogih delih sveta so imeli priliko kardinala osebno videti ob raznih mednarodnih evharističnih kongresih kot papeževega legata, poslušati ga in občudovati njegov veličastni nastop ter globoko pobožnost. — Njegova nagla izvolitev za papeža je vzbudila po vsem svetu silen vtis.

Nato popisuje imenovani pisec življenjsko

delo kardinala Pacellija do izvolitve za papeža in pravi h koncu:

»Zadnja leta vladanja Pija XI. so povzročale zlasti verske prilike v Nemčiji in rasiistična propaganda mnogo skrbi in bridkosti zvestemu papeževemu sodelavcu.

Veliki mednarodni evharistični kongresi, katerih se je udeležil kardinal Pacelli kot papežev legat, pomenijo zmagoslavje Cerkev in njenega predstavnika.

Na lanskem kongresu v Budimpešti je kardinal Pacelli kot papežev legat v prisotnosti 200.000 ljudi, ki pripadajo več ko 30 različnim narodom starega in novega sveta, podal plemenite smernice krščanske miroljubnosti, spoštovanja tujih pravic, izpolnjevanja sklenjenih pogodb in opozoril, da ne smemo nikoli zapustiti moralnega in duhovnega stališča do naznačenih problemov. — Odločno je obsodil materialistične zablode ideologije, ki nadomešča pravega Boga z revolucionarnim proleta-

je izžarevala iz snega, smo tipaje iskali za trdimi stopinjami. Sneg je bil spočetka prhek, da smo se globoko vgrezali vanj in le s težavo stopali dalje. Pred nami je ležala široka bela cesta, ki se je prav blizu vrha stesnila v ozko tesen. V razpokih med skalami so blestele zvezde.

— Pred vhodom v tesen je skala. Kdaj bomo pri njej? —

— V treh urah ne bomo prišli. Morda v štirih ali petih. —

— Daj no mir! To je vendar čisto blizu. Skoraj z roko bi lahko segel po njej. —

Res. Skala je bila čisto blizu. Se misli ni bilo vredno. In vendar je bila po dveh urah hoda prav toliko pred nami ko prej.

— Ti še ne poznaš Jalovca. Jalovec je kot mlado dekle, čim bliže se ti vidi, tem bolj je oddaljena. —

— in čim več pričakuješ od nje, tem bolj te razočara. —

— Draži, iz teh besed govori v viharjih prizkušena modrost. Glej, da se jih boš spomnil, ko boš vzel v roke pero. —

— Prav gotovo. Toda stoprocentno sem uverjen, da primera šepa na obe nogi. —

— Ti bedak, ti! Vidi se, da nimaš prav nič skušenj. V življenju se boš slabo obnesel. Mi smo tako »šolo« že zdavnaj »skoz dali«. —

— Meni pa ne preostane drugega, ko da počakam, da me bo življenje »poučilo«. —

Pot je postajala vedno bolj strma, vedno težja. Jože je postajal hudomušen. V njem se je budil skušnjavec.

— Pojdimo nazaj, — nam je zapeljivo prišepetaval na uho. Če bi bil Jože hudič, se prav gotovo nihče ne bi mogel ustavljati njegove- mu zapeljevanju.

riatom ali z nacionalizmom in rasizmom, ki jih do skrajnosti povzdigujejo. To so nauki žalostne sodobnosti v današnji Evropi. In posledice...?

Prav tako so spomina vredni njegovi govori v Franciji. V njih je poveljeval molitev, dela ljubezni, krščansko čuječnost: Orate, fratres; Amate, fratres; Vigilate, fratres! (Bratje, molite, ljubite in čujte!) Njegovo svarilo pred okuženjem revolucionarne ideologije, pred skušnjavami socializma in komunizma, njegovo resno opredeljeno stališče do gospodarske in socialne krize ter padanja rojstev — pravi

Nedeljske misli

TUJCI SMO IN POPOTNIKI

(3. povelik. nedelja.)

Vsakemu izmed nas bo dobro znan ta-le primer: Oče pošlje otroka v mesto nekaj kupit. Pot vodi preko več ulic in mimo raznih izložb. Na ulicah se zbira tovarišija, v izložbah se budi radovednost. Otrok gre od doma s trdnim namenom, da izvrši očetovo naročilo. Toda med potjo ga zamotijo izložbe ali pregovori tovarišije. Začne se prodajanje zija po mestu. Očetovo naročilo je pozabljeno, denar pa, ki ga je oče dal za trgovino, je zapraavljen ali izgubljen. Ko se začne sonce nagibati proti večeru, se otrok spomni: Noč bo, domov bo treba. V hipu se strezne. Prevzame ga strah, kes in obžalovanje. Napoti se proti domu. Obračun doma je bolj ali manj srečen. Včasih se ne izteče zaveda čisto na enak način. Morda gre oče svojega otroka sam iskat, ko je sonce še visoko. Najde ga v slabi družbi sredi samopozabe. Ni časa za kesanje. Oče svojega otroka na mestu kaznuje.

Ta zgled iz otroškega življenja je zelo podoben obnašanju marsikakega odraslega človeka do Boga in onostranstva. Vsak človek ima na tem svetu naročilo od Boga stvarnika, da mora doseči večni cilj. Prenekateri pa se na svetu ustavi ob številnih »izložbah« ter pozabi na naročilo. »Moje kašče so polne. Duša jej in pij ter bodi dobre volje!« Ko

p. de la Brière — zasluži svoje mesto v naši francoski antologiji; a predvsem bi moralo prodreti globoko v zavest francoskega naroda.

Kljub trenutnim tesnobnim izgledom za življenje peodinih narodov in kljub bridkosti, ki vlada v dušah vsega sveta — zaključuje avtor — se vendar zavedamo, da imamo papeža, ki je na vsak način določen za delavca velikega podjetja kraljestva božjega, sposobnega tudi za največje napore. Petrovo ladjo vodi krmar, izkušeh in bolj več kot vsi drugi, pod skrivnostnim vrhovnim vodstvom nevidne vrhovne Glave Cerke.

gre življenje proti večeru, tedaj se marsikak zave svoje naloge. Z bolj ali manj srečnim izidom sklene svoje življenje. Marsikoga pa prehiti Oče sredi življenjskega popoldneva. Potem ni časa ne za kes ne za obžalovanje. Najdejo se pa tudi taki ljudje, ki se v tostranstvu popolnoma zamotijo in na onostranstvo sploh več ne reflektirajo. To je seveda velika samoprevara. Saj Bog ni naročila preklical. Zato ni odločilno, kaj človek na ulici, pred izložbo ali med potjo zatruje, marveč kakor se bo na koncu z Očetom spogledal...

Nedeljski evangelij nas bo spomnil na vse te misli. »Še malo, —« pravi Kristus, pa se bomo videli. »Nimamo tukaj stalnega bivališča,« pravi sv. Pavel. Če bi te resnice ne imeli stalno pred očmi, smo v veliki nevarnosti, da se zamotimo, da se izgubimo in da se večno pogubimo. Kaj bo dal človek v zameno za svojo dušo? Ali: Kaj pomaga človeku, če si ves svet pridobi, na duši pa škodo trpi?

Vse naše življenje in dejanja, vse gospodarstvo in politika in vsa kultura morajo stati sub specie aeternitatis!

Pridobivajte nam novih naročnikov!

Fr. Saje

POMLAD 1939.

Čez gola polja, gozde in livade razlil se je pomladi zlate dih. Gorice, speče njive, češnje, trate poljub so začutile nežen, tih.

Zvené spet mili spevi iz vseh lin in cvetja živopisana tenčica dehti in vrisk se širi prek daljin — čez mrka, tožna čela, bleda lica...

Pred šmarnično Kraljico trepeta milijone lučk — — preplašenih oči, ki vroče prosijo iz dna srca,

naj že odreši Bog telesa znojna, naj groze bo dovolj morečih dni, ker strah pred vojno hujši je ko vojna.

Dr. Aši

Štirje na Jalovec

V brezbarvnem polnočnem somraku so stali pred nami vrhovi Jalovca, Travnika in Ponce, temni, ko da bi bili oblečeni v žalno črnino, tihi, ko da bi bili zamišljeni v najglobljo skrivnost. Na nebu so sijale zvezde. Prav nad vrhom Jalovca ena, nad njo druga in tretja in še više milijon teh majhnih čudovitih svetov, ki drgetajo na nebu ko svetle muhe v ivanjski noči in ki jih moremo le z mislijo doseči.

Bili smo štirje: Jože, Stanko, Pali in jaz. Stopali smo molče in sklonjeni. Naše misli in duše so bile ubrane na lepoto tišine, ki nas je zagrinjala od vseh strani. V medli belini, ki

— Pojdimo nazaj. Tam zdolaj spe. Kako sladko je spati ob tej uri! Okrog tebe bdi ta noč in mraz, ti pa ležiš v topli postelji in sanjaš. Človek bi v spanju zavriskal od ugodja in radosti. Kaka blaznost nas je prijela, da smo zlezli izpod toplih odevj v ta sneg, iz katerega diha mokrota in mraz! Pojdimo nazaj! Do desetih bomo spali. Potem pa smuk — v sonce in radost. —

Jože se je smejal, mi smo pa goltali sanje o mehkih posteljah in toplih odejeh.

Da, Jože bi bil nepremagljiv skušnjavec.

Skala v tesni je bila vedno enako daleč od nas. Ena stopinja je v tej razdalji pomenila toliko ko snežinka v morju snega.

— Čez pol ure bomo tam, — smo dejali in verjeli svojim besedam. Minulo je dvakrat po pol ure in smo se morali znova tolažiti: čez pol ure bomo pri njej. Tako se nam večkrat odmika cilj izpred oči; kakor čarobno jabolko. Z roko sežemo po njem, pa se nam zgodi isto, ko če bi zgrabili šop sončnih žarkov.

In vendar smo šli naprej, ker smo hoteli na vrh. Čudna moč je v človekovi volji. Hočeš, ljudje trde, da si blazen. Storiš, kar si hotel, pa pravijo: tudi mi bi to naredili. Seveda bi naredili. Lahko je storiti, težko je hoteti. Kdor hoče, je že devet desetih svojega križevga pota prehodil. Kdor hoče, je kralj, kdor hoče...

Preko Travnika je letela zvezda in ugasnila nad Jalovcem. Noč je odhajala in v dalji se je svital dan. Skozi tesen se je zaganjal veter, za skalo pa je bilo varno zavetje. Posedli smo na papir in zajtrkovali.

Zvezde na nebu so začele ugašati, na obzorju pa so se užigale barve. Med oblake, ki so ko temen pas objemali grmičevje, se je s svet-

lo konico zasadila zarja ko kaka žareča sulica, da so zardeli od krvi. Prej črni gozdovi so se počasi prelivali v temnozeleno barvo z rdečkastim nadihom v vrhovih. Nad gruče se je vzpelo nebo, spočetka vijoličasto, nato modrozeleno, končno pa se je zlilo v temnomodri lazur. V tem trenutku bi mi bil čisto lahek odgovor na tisto prastaro vprašanje: Zakaj in čemu?, na katerega je često tako težko odgovoriti. Vsakemu človeku bdi v duši skrito hrepenenje po lepoti. Toliko lepotnega užitka ko v planinah skoraj ni mogoče najti nikjer. V planinah si, kakor da bi bil v božjem naročju. Če bi bil slikar, se ne bi prej premaknil z mesta, dokler ne bi te krasote ujel na platno. Tako pa sem jo zaklenil v svojo dušo.

Na vrhu se je kuluar razširil v obliki lijaka. Pred nami so vstali Triglav, Prisojnik, Skrlatica in Špik, ki so se kopali v bleščeči svetlobi. Po snegu, ki jim je pokrival vrhove, je sonce pošepalo bisero in draguljev. Vse okrog nas je kar vriskalo v soncu.

V dolini, globoko v dolini se je med strmim skalovjem vila Trenta. Po njej se je ko bister potoček prelivala zelenina smrekovih gozdov, posutih s svežo belino snega, tako da se je zdelo, ko da je smrečje nenadoma vzcvetelo v črešnjevih barvah. Trenta pa ni videla in ne občutila svoje krasote. Ležala je tožna, brez radosti in brez pesmi in je bila tiho zamišljena v deželo onkraj Triglava, ko da bi sanjala o kralju Matjažu.

Naš cilj je bil dosežen. Krasota, ki smo se je naužili, je bila vredna dvakrat tako velikega truda! Najlepše za planince so tisti kratki trenutki na vrhu, kamor ne seže hrup in šum nemirnega sveta. Tam je sam, čisto sam z božjo naravo.